

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Stăinătate: 40 lei pe an, 20	6' luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub direcțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 1698

S U M A R

JURISPRUDENȚĂ;

Curtea de casație, s. III: *Ministerul de Finanțe și Ministerul de Domenii cu I. Grigorescu;*
Idem s. II. *St. Stirbu*, recurs penal;
Idem: *Victor A. Filotti, cu soția;*
Curtea de Apel București, s. III: *Petre Nedelcu cu soția, pentru divorț, cu o Observație de d-l Em. Dan;*
Tribunalul Tutova: *Rășcanu G. Elena cu Elena Rășcanu pentru partaj, cu o Notă;*
Curtea de Casație, din Franța Sec. Criminală: *Dispariția pieselor esențiale din dosar, face ca hotărîrea condamnatore să fie anulată de Curtea de Casație.*

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența de la 11 Septembrie 1906

Președenția D-lui C. C. ȘTEFANESCU, Președinte

Ministerul de Finanțe și Ministerul de Domenii cu I. Grigorescu

Contract de concesiune de terenuri petrolifere intervenit între Stat și un particular. -- Obligațiune impusă concesionarului prin contract, de a plăti Statului o taxă de 2% din venitul net, taxă care era prevăzută și prin legea minelor din 1895. -- Modificarea legii minelor și înlocuirea acelei taxe prin altă taxă de 1% asupra veniturului brut

Continuarea obligațiunii concesionarului de a plăti vechea taxă de 2%, pe baza convențiunii, care are putere de lege între părțile contractante. -- Neaplicarea noii taxe de la 1900, în asemenea caz. -- Legea minelor din 1895. -- (Art. 969 C. civ.)

Asimilarea taxelor pentru concesiuni cu contribuțiunile directe, numai în ce privește urmărirea și executarea lor. -- (Art. 96 din legea minelor)

Conform principiului cuprins în art. 969 Cod civil, convențiunile au putere de lege între părțile contractante.

Ast-fel, dacă a intervenit un contract de concesiune de terenuri petrolifere între stat și un particular, prin care contract, acel particular s'a obligat a plăti statului o taxă proporțională de 2% din venitul net, taxă ce era prevăzută și de legea minelor din 1895, această obligațiune, constituind o condițiune a contractului, urmează să fie respectată, cu toate că a intervenit în urmă, la anul 1900, o altă lege prin care s'a modificat legea minelor din 1895 în sensul că taxa de 2% asupra veniturului net a fost înlocuită cu taxa de 1% asupra veniturului brut. Această din urmă lege, din 1900, nu poate fi aplicabilă în cazul când s'a prevăzută prin contract vechea taxă, pentru că atunci statul ar fi îndrituit să modifice contractul ce a încheiat cu un particular, în ce privește condițiunile esențiale ale contractului.

Dacă prin art. 96 din legea minelor se prevede că aceste taxe se încasează ca contribuțiunile directe, de aici nu se poate deduce că ele sunt contribuțiuni directe, ci numai că plata acestor taxe urmează a se executa conform legii de urmărire.

Decisiunea 153/906. — Respins recursul făcut de Ministerul de Finanțe și Ministerul de Domenii contra decisiunii Curții de apel din București, s. I cu No. 278/904, dată în proces cu I. Grigorescu.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Dobrescu în dezvoltarea motivelor de casare;
Pe d. avocat C. Dimitriu în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

I. «Exces de putere și violarea art. 1 din Cod civil combinat cu art. 93, 95 și 96 din legea minelor din 1900.

«Atât contractul părților cât și legea minelor obligă pe concesionar iar nu pe statul concedant să platească fiscului o taxă asupra veniturului net, care conform art. 96 din legea minelor constituie o contribuțiune. Cu toate acestea Curtea de apel admitând în aceasta considerentele tribunalului zice că, dacă s'ar aplica noua lege a minelor din 1900 i s'ar da un efect retroactiv, fără să țină cont că legea fiscală are efect retroactiv, întru cât nu atacă fapte implinite, ci fapte care se nasc posterior aplicării ei. Or în cazul de față, legea minelor din 1900 impune la o taxă nouă extracțiunile de petrol posteroare ei».

Având în vedere decisiunea Curții de apel, secția I București No. 278/904, ce este supusă recursului;

Având în vedere că din cuprinsul acestei decisiuni rezultă următoarele:

Că între I. Grigorescu, intimatul în recurs, și Ministerul de Domenii a intervenit, în anul 1895, un contract prin care acest Minister acordă numiturului două concesiuni de terenuri petrolifere pe proprietatea Statului;

Că prin art. 4 din menționatul contract, concesionarul Grigorescu este obligat a plăti Statului pe fiecare an pe lângă o arendă de 20 lei pe hectar, mai multe dări proporționale printre cari și o taxă de 2% din venitul net, conform legii în vigoare la facerea contractului;

Că această taxă de 2% din venitul net prevăzută în legea minelor din 1895 a fost înlocuită cu taxa proporțională de 1% din produsul brut prin legea modificatoare a minelor din 1900;

Că de la această dată Statul a perceput lui Grigorescu pentru concesiunile acordate 1% din venitul brut în loc de 2% din venitul net după cum prevedea contractul dintre părți;

Că față de această stare de lucruri Grigorescu a chemat în judecată atât pe Ministerul Domeniilor cât și pe Ministerul de Finanțe, cerând restituirea sumelor ce nu era dator să plătească după contract;

Că Curtea de apel din București, adoptând hotărîrea tribunalului, a admis acțiunea ca întemeiată, și a obligat ambele Ministere să restituie reclamantului suma de lei 2012 bani 17, iar în contra decisiunii Curții de apel atât Ministerul de Domenii cât și Ministerul de Finanțe au făcut recursurile ce sunt a se judeca;

Considerând că conform principiului coprins în art. 969 C. civ., convențiunile au putere de lege între părțile contractante;

Considerând că, în specie, intervenind un contract de concesiune de terenuri petrolifere între Grigorescu și Stat, acesta este dator, ca ori-ce particular, să respecte condițiunile din acel contract;

Considerând că întru cât se constată de către Curtea de fond, că taxa de 2% din venitul net ce era obligat să plătească concesionarul, taxă prevăzută în legea minelor din 1895, sub imperiul căreia a avut loc contractul, nu constituie de cât o condițiune a aceluși contract, Statul era dator să o respecte;

Considerând că de și legea minelor din 1895 a fost modificată prin cea din 1900 în sensul că taxa de 2% din venitul net a fost înlocuită prin taxa de 1% din venitul brut, această din urmă lege nu poate fi aplicabilă contractului dintre Stat și Grigorescu, în ceea ce privește taxa proporțională ce concesionarul era obligat a plăti Statului, căci pe de o parte ar fi a se da legii din 1900 un efect retroactiv, iar pe de alta s'ar îndritui Statul să modifice contractul în ce privește condițiunile lui esențiale;

Că așa fiind motivul invocat de recurenți urmează a se respinge ca neîntemeiat.

Asupra motivului al II-lea de casare :

II. «Violarea art. 50 din legea de constatare a contribuțiilor directe combinat cu art. 96 din legea minelor din 1895 și 1900. Pentru concesiunile de petrol date de Stat concesionarul I. Grigorescu trebuia să plătească Statului o taxă fixă și o alta proporțională, care conform art. 96 din legea minelor din 1895 și 1900 se percep ca și contribuțiile directe. Conform art. 50 din legea contribuțiilor directe (art. 51 din actuala lege din 1905) tribunalele ordinare nu se mai puteau amesteca pentru a judeca chestiuni relative la contribuțiile directe percepute, pentru că legile de percepere a lor arată anume căile de atac contra impunerilor sau percepserilor de contribuțiuni directe ilegale cu excluderea expresă a ori-căreia alte instanțe judecătorești».

Considerând că întru cât acest motiv, ast-fel cum este formulat, n'a fost dedus înaintea instanței de fond el, nu poate fi invocat pentru prima oară în casație;

Că, pe lângă aceasta, taxa proporțională ce urmează să plătească concesionarul Statului, nu are caracterul unui impozit, ci reprezintă unul din elementele prețului concesiunii și nu formează prin urmare de cât o condițiune a acestui contract;

Că, dacă prin art. 96 din legea minelor se prevede că aceste taxe se incasează ca contribuțiile directe, de aci nu se poate deduce că ele sunt contribuțiuni directe, ci numai că plata acestor taxe urmează a se executa conform legii de urmărire;

Că așa fiind și acest al doilea motiv cată a se respinge ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge ambele recursuri făcute atât de Ministerul de Finanțe cât și de Ministerul de Domenii, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența de la 12 Iunie 1906

Președenția D-lui N. R. OPREANU, Consilier

St. Știrbu, recurs penal

Legea meseriilor. — Acțiuni în anularea hotărârilor comisiunii de arbitri. — Competența tribunalului a le judeca. — (Art. 77 din legea meseriilor).

Conform art. 77 din legea meseriilor, acțiunile în anularea hotărârilor comisiunii de arbitri trebuie introduse la tribunal, iar nu la judele de ocol.

Decisiunea 1373/906. — Respings recursul făcut

de St. Știrbu, contra cărței de judecată a judecătorei ocolului I București cu No. 1335/906.

Curtea,

Ascultând pe d. procuror Sadoveanu în concluziuni în lipsa recurentului;

Deliberând,

Asupra motivului I de casare :

«Că rău judele de ocol a găsit de cuviință că trebuim să fac apel la tribunal contra hotărârei comisiunii de arbitri pentru contravenție de 10 lei, de oare-ce art. 77 din legea meseriilor prevede că partea nemulțumită poate introduce în termen de 10 zile libere, o acțiune la tribunalele ordinare, iar art. 69 din legea judecătoriilor de pace, modificat prin legea din 2 Iulie 1905, prevede că aceste instanțe sunt tribunale polițienești, cari judecă contravențiunile ori din ce lege ar decurge».

Având în vedere că după art. 77 din legea meseriilor acțiunile în anularea hotărârilor comisiunii de arbitri, trebuesc îndreptate înaintea tribunalului;

Considerând că față cu dispozițiunile acestui text de lege, acțiunea intentată de recurent înaintea judecătorei de ocol, cu drept cuvânt a fost respinsă de această instanță ca rău îndreptată, și motivul de casare e nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

Audiența de la 7 Decembrie 1905

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Victor A. Filotti cu soția

Divorț. — Sentință prin care se acordă soților un an de încercare. — Dacă aceste sentințe sunt supuse apelului. — (Art. 244 C. civil).

În materie de despărțenie, ne existând dreptul de apel de cât în contra sentinței de admitere în principiu a cererii și în contra judecătorei definitive dată de prima instanță, de aci rezultă că în contra sentințelor prin cari se acordă soților un an de încercare, nu există dreptul de apel, căci, prin acea hotărâre, tribunalul nu se desesizează de afacere, ci prepară numai soluțiunea procesului.

Decisiunea 456/906. — Casată, fără trimitere, în urma recursului făcut de Victor A. Filotti, deciziunea Curței de apel din București, s. II, cu No. 15/905, dată în proces cu Margareta V. Filotti

Curtea,

Ascultând pe d-l advocat Delavrancea în desvoltarea motivelor de casare;

D-l advocat Arion din partea intimatelor în combateri;

D-l Procuror P. Sadoveanu în concluziuni;

Deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Exces de putere, violarea și greșita interpretare a art. 241 și urm. C. civ. comb cu 316 și 323 Pr. civ.».

«Tribunalul Buzău înaintea căruia s'a judecat divorțul dintre mine și soția mea Margareta V. Filotti a uzat de dreptul cel are de la lege de a nu pronunța hotărârea definitivă, ci a acordat un an de încercare în vederea unei posibile reconcilierii dintre noi. Soția mea în contra acestui jurnal al tribunalului Buzău a făcut apel la Curte.

«Înaintea Curței de apel, secția II am ridicat incidentul de inadmisibilitatea unui asemenea apel. În adevăr, în materie de divorț nu există drept de apel, de cât în contra hotărârilor definitive, adică acelea care desesizează complet instanța, în speță tribunalul de Buzău. Or, tribunalul prin jurnalul

care ne-a acordat un an de încercare nu are de cât un caracter provizoriu iar nu definitiv, de oare-ce conform art. 242 C. civ. numai după expirarea anului de încercare tribunalul pronunță hotărîrea definitivă de respingerea sau admiterea acțiunii de divorț. Ca atare jurnalul tribunalului nu constituie în drept de cât o hotărîre premergătoare de natură a prepara soluțiunea procesului și ca atare conform art. 323 Pr. civ. nu se putea apela înainte de judecata definitivă a fondului. Curtea de apel s. II admitînd apelul făcut de D-na Margareta Filotti, contra jurnalului tribunalului, prin care ne-a acordat un an de încercare, a interpretat greșit și a violat legea, în plus a comis și un exces de putere, căci m'a privat de beneficiul primei instanțe, deci de două grade de jurisdicțiune».

Avînd în vedere decisiunea supusă recursului prin care Curtea de apel, declarînd că există drept de apel în contra sentinței tribunalului, prin care se acordă soților un an de încercare, a procedat la judecarea în fond a acțiunii de divorț și a declarat desfăcută căsătoria ;

Considerînd că prin art. 216 și următorii C. civ., legiuitorul a creat în materie de despărțenie o procedură specială și prin urmare în asemenea materie nu au a fi aplicate regulile procedurii ordinare ;

Că articolul 244 C. civil, care se ocupă de dreptul de apel în materie de despărțenie, prevede că se poate face apelul în contra sentinței de admitere în principiu, a cererii sau în contra judecății definitive date de tribunalul de prima instanță ;

Că de aci rezultă că, în materie de despărțenie, nu există drept de apel de cât în contra acestor două feluri de hotărîri, căci dacă legiuitorul, ar fi voit să se aplice dreptul comun, dispoziția art. 244 C. civ. ar fi inutilă, cea ce nu se poate admite, de oare-ce printr'înșa legiuitorul a voit tocmai să deroage de la regulile procedurii ordinare ;

Considerînd că hotărîrea tribunalului, prin care acordă soților un an de încercare nu este definitivă, de oare-ce după cum rezultă din art. 244 C. civ. tribunalul nu pronunță definitivă hotărîre, de cât dacă după expirarea anului de încercare, părțile nu vor fi revenit la împreuna viațuire ;

Că, prin urmare, în contra hotărîrei de acordare a anului de încercare, nu există drept de apel, căci prin acea hotărîre tribunalul nu se desesizează de judecarea afacerii, ci din contră, prepară soluțiunea procesului ;

Că aceasta este atât de adevărat, în cât dacă am admite un asemenea apel, Curtea nu ar putea de cât în urma admisiunii în principiu a apelului său, să intre în judecarea fondului și prin urmare să respingă sau să admită apelul, adică să dea o decisiune, fără ca prima instanță să se fi pronunțat mai întîi asupra fondului procesului, după cum a făcut în speță, Curtea de apel, lipsind astfel pe părți de beneficiul a două grade de jurisdicțiune, cea ce este în contra orî cărui principiu de drept ;

Că, prin urmare, Curtea de apel, procedînd astfel, a comis un exces de putere și decisiunea sa are a fi casată, fără a se mai trimite la altă Curte, căci aceasta nu ar avea ce judeca întru cât dreptul de apel nu există. Pentru aceste motive, Curtea, casează, fără trimitere, etc.

CURTEA DE APPEL DIN BUCUREȘTI, Secția III

Audiența de la 30 Maiu 1905

Președenția D-lui V. RĂMNICEANU, Consilier

Petre Nedelcu cu soția, pentru divorț

Decisiunea No. 45

Divorț.—An de încercare.—Dacă sentința care acordă soților anul de încercare, este susceptibilă de apel. — (Art. 241 civil).

In principiu, sentințele pronunțate de Tribunale în materie de divorț, care acordă soților anul de in-

cercare spre a se concilia, sunt susceptibile de apel, întru cât nici un text de lege nu le ridică acest drept.

S'a ascultat, în lipsa intimității, apelantul Petre Nedelcu prin avocatul său d l I. Massim-Lenș, care a susținut că de și apelul este îndreptat contra unei sentințe prin care se acordă un an de încercare soților, totuși, apelul este admisibil, fiind-că nici un text de lege nu 'i ridică acest drept ; iar în fond a pus concluziuni pentru a se pronunța divorțul ;

Curtea,

Avînd în vedere apelul făcut în termen de Petre Nedelcu contra sentinței de divorț cu No. 18/905 a Trib. Prahova, s. I, prin care Tribunalul acordă soților un an de încercare ;

Avînd în vedere susținerile apelantului ;

Avînd în vedere că, în principiu, apelul este admisibil, întru-cât nici un text de lege nu ridică dreptul de apel contra sentințelor prin care Tribunalul acordă soților un an de încercare ;

Pentru aceste motive, Curtea, în majoritate admite apelul și declară desfăcută căsătoria, etc.

(ss) V. Râmniceanu, Alex. D. Dobriceanu, I. E. Dobrescu, p. Grefier (s) N. Constantinescu

Opiniune

Avînd în vedere că din dispozițiunile art. 244 Cod. civ. rezultă, în mod virtual, că numai sentințele Tribunalului prin care se admite sau se respinge cererea de divorț sunt supuse apelului ;

Considerînd că din dispozițiunile art. 242 C. civ. rezultă că prima instanță care judecă cererea de divorț este autorisată a proroga pronunțarea sentinței pentru un an, dînd soților termen ca să se gîndească dacă nu este mai bine a reveni la viațuire ; că, în asemenea caz, Tribunalul nici nu admite, nici nu respinge cererea de despărțenie ; prin urmare, o asemenea sentință nu este de cât o judecată pîregătitoare, iar nu o judecată definitivă, susceptibilă de apel ;

Că, o dată trecut anul de gîndire, prima instanță constatînd împăcarea, este datoare a închide judecata ; sau, în caz contrariu, a pronunța hotărîrea de desfacerea căsătoriei, și numai acea hotărîre este susceptibilă de apel ;

Că, procedura în materie de divorț fiind cu totul specială și prevăzută în chiar Cap. II, sub titlul despre despărțenie, nu se poate zice că se poate face apel în contra dispozițiunii prin care se acordă anul de încercare, pentru că virtual rezultă din complexul dispozițiilor relative la divorț că numai prima instanță poate acorda an de gîndire, căci, la Curtea de apel, cum rezultă din art. 244 C. civ., afacerile de divorț se judecă de urgență ; de unde rezultă că posibilitatea acordării anului de gîndire este exclusă ;

Pentru aceste motive, suntem de părere a se respinge ca inadmisibil apelul, etc.

(ss) D. Giuvaru, I. Stambulescu.

Observație. — Asupra art. 242 privitor la anul de încercare s'au ivit în practică următoarele patru chestiuni :

1. *In contra hotărîrei care acordă anul de încercare există drept de opoziție ?*
2. *In contra hotărîrei care acordă anul de încercare există drept de apel ?*

(*) Considerentele cari au motivat în fapt admiterea apelului și pronunțarea desfacerei căsătoriei, neinteresînd, nu le am mai publicat. (N. B.).

3. *In contra hotărîrii tribunalului pronunțată după trecerea anului de încercare, există drept de apel?*

4. *Curtea de apel poate acorda anul de încercare?*

Voi examina pe rând aceste patru chestiuni.

1. *În contra hotărîrii care acordă anul de încercare există drept de opoziție?*

Să susține într-o părere că nu există drept de opoziție, fiind că art. 247 vorbește despre opozițiune numai «*în privința hotărîrilor date de Curtea de apel*» (1), și pentru că materia divorțului are procedura ei specială, reglementată de textele codului civil, texte care nu vorbesc despre dreptul de opozițiune la tribunal.

Cred mai întemeiată părerea acelor care susțin că există drept de opoziție (2) și iată pentru ce:

Opoziția este o cale de atac, ca și apelul, la care partea are drept de la lege.

Nu e nevoie în orî ce materie și la fie care pas de un text care să acorde părții dreptul de opoziție, ci din contră, trebuie un text formal care să ridice părții acest drept, lucru pe care art. 247 nu'l face.

Sunt o mulțime de legi, dintre care unele chiar cu caracter urgent, și cu toate că aceste legi nu vorbesc despre dreptul de opoziție, toată lumea admite opoziția pentru motivul—cum ziceam—că opoziția e un drept pe care partea l'are de la lege.

Ar fi și nelogic ca înaintea Curței de apel unde divorțul se judecă de urgență, să existe dreptul de opoziție, iar la tribunal unde divorțul e supus la o mulțime de forme impuse în scopul de a întârzia soluțiunea procesului și a da astfel părților timp să se gândească mai mult, să nu existe opozițiune.

Cât despre argumentul că procedura divorțului e reglementată de codul civil, am de răspuns că dacă codul civil a stabilit oare care reguli de procedură în materie de judecată a divorțului, aceasta nu însemnează că legea de procedură civilă este cu totul înlăturată.

Procedura divorțului arătată de codul civil este un adaos la procedura ordinară, făcută în scop de a înconjura cu mai multă solemnitate și cu mai multe piedici, instrucțiunea unui proces care în mod ordinar se judecă cu mai puține forme și cu mai multă celeritate.

Poate susține cine-va de ex. că dacă o acțiune de divorț ar fi făcută cu călcarea dispozițiilor art. 69 din procedură, pârîtul n'ar avea drept să invoace nulitatea ei? Sau că în materie de divorț procedura se îndeplinește altfel de cât așa cum ne învață procedura civilă? Sau, în fine, că în materie de divorț nu există drept de revizuire și de contestație, pentru că aceste căi de atac sunt prevăzute numai de procedura civilă, nu însă și de codul civil? Firește că nu, și de aceea cred că dispozițiunile procedurii civile se aplică în întregul lor și în materie de divorț, întru atât întru cât se pot concilia cu regulile speciale de procedură prevăzute în codul civil.

2. *In contra hotărîrii care acordă anul de încercare există drept de apel?*

Chestiunea este controversată.

Intr-o părere admisă de Curtea noastră de ca-sație printr-o decisiune recentă (3) se susține că nu există drept de apel, și în sprijinul acestei păreri, doctrina și jurisprudența care o susțin, aduc următoarele argumente:

a) În materie de divorț legiuitorul a creat o procedură specială și deci în această materie nu avem să urmăim regulile procedurii ordinare.

b) Art. 244 nu vorbește de cât de apelul contra hotărîrii care admite divorțul în principiu și contra hotărîrii definitive a Tribunalului. Or, acest articol nu vorbește de hotărîrea care acordă anul de încercare.

De altfel hotărîrea care acordă anul de încercare nu este definitivă, căci tribunalul nu se desesisează de judecarea afacerii, ci din contră pre-pără soluțiunea procesului.

c) Dacă am admite apelul, Curtea intrând în fond ar trebui: sau să admită apelul, implicit divorțul, și atunci Curtea ar pronunța o decisiune fără ca prima instanță, tribunalul, să se fi pronunțat asupra fondului; sau să respingă apelul, admițând de dovedite faptele pe care se întemeiază cererea de divorț, și în asemenea caz pârîtul în contra căruia tribunalul ar admite divorțul în urma expirării anului de încercare, n'ar mai putea face apel la Curte contra acestei din urmă sentințe a tribunalului, de și legea i conferă formal acest drept prin art. 244, căci Curtea ar fi pre-judecat de mai înainte apelul său (4).

Cred că este mai fondată părerea acelor care admit apelul (5) și iată pentru ce:

(1) Cas I, 30 Oct. 1900, Bul. p. 1217; *Curierul judiciar* 72/900; *Dreptul* 67/900; Alexandresco vol. I, p. 184 și adn. din *Dreptul*, No. 11/906.

(2) Cas. II, 31 Ian. 84, Bul. p. 75. Cas. II, 21 Ian. 1885, Bul. p. 56; C. Buc. III, 15 Oct. 83; *Dreptul* No. 3/83-84; C. Buc. III, 8 Dec. 83 *Dr.* 27/83-84. Cas. II 31 Ian. 94, Bul. p. 75; Al. Degrea. *Dreptul* No. 19/74; Baudry et Chauveau III, p. 87, No. 147; Huc II No. 378, p. 404.

(3) Cas. II, 7 Dec. 905, publicată în acest număr, p. 518 și *Dr.* No. 11/906, cu observația d-lui D. Alexandresco și toate trimerile.

(4) Vezi Cas. II, 7 Dec. 905, *Dr.* 11/906 și observația d-lui D. Alexandresco.

(5) C. I Buc., 13 Ian. 1900; *Curierul Judiciar*, 13/900; C. III Buc., 15 Martie 1903 *Curierul Judiciar*, 80/903; C.

a) Am arătat mai sus, când am vorbit despre dreptul de opoziție la tribunal, pentru ce argumentul aceloră cari cred că în materia divorțului codul civil a exclus cu totul regulele procedurii ordinare, mi se pare neîntemeiat. Nu mai revin.

b) Este adevărat că art. 244 nu vorbește despre dreptul de apel în contra hotărârii care acordă anul de încercare; nu era însă nevoie de acest lucru, fiindcă apelul ca și opoziția este un drept pe care partea îl are de la lege.

Trebue să vedem numai, dacă hotărârea care acordă anul de încercare e o hotărâre preparatorie, cum zice Curtea noastră de casație, sau este, cum cred, o hotărâre interlocutorie.

Este cunoscută deosebirea între hotărârea preparatorie și cea interlocutorie. Hotărârea preparatorie nu leagă pe judecător și nu prejudică fondul, hotărârea interlocutorie leagă pe judecător și prejudică fondul.

Așa fiind, să examinăm caracterul hotărârii ce acordă anul de încercare. Art. 241 zice: *Când cererea de despărțenie se va fi făcut pentru motiv de violență, sau injurii grave, chiar după ce toate vor fi bine constatate, judecătorii au facultate, etc.*

Toată lumea este de părere că anul de încercare nu se poate acorda de cât atunci când acțiunea e dovedită, adică după ce tribunalul a examinat toate elementele pe cari reclamantul și sprijină reclamațiunea sa — scrisori, certificate, martori —, și pe baza acestor elemente și-a făcut convingerea că cererea de divorț e întemeiată, e dovedită, fiindcă altminteri tribunalul ar respinge pur și simplu acțiunea ca nedovedită, neîntemeiată, etc.

Înțeleg să fie preparatoriū atunci când tribunalul nu are destule elemente de convingere, când este încă în indoială asupra temeiniciei reclamației, și ordonă un preparatoriū pentru a înlătura indoiala, pentru a descoperi adevărul; dar să zici că tribunalul după ce a examinat toate dovezile și s'a convins că acțiunea e dovedită, e întemeiată, mai poate acorda o măsură preparatorie, aceasta nu e de înțeles.

Mai mult încă: Este necontestat că tribunalul poate reveni asupra unei hotărâri preparatorii (art. 160 din procedura civilă). Ei bine, cred că nu mi se va putea dovedi cum că tribunalul care acordă anul de încercare, ar putea reveni asupra hotărârii sale

Cred de prisos să mai insist asupra faptului că

hotărârea care acordă anul de încercare prejudică fondul. Lucrul este evident.

c) Se mai susține de adversarii că dacă am admite apelul, Curtea intrând în fond ar trebui să admită apelul și implicit divorțul, sau să respingă apelul, și fie într'un cas fie într'altul, ar da două soluțiuni neadmisibile.

Voi examina pe rând aceste două obiecțiuni: Prima obiecțiune: Dacă Curtea admite apelul, zic adversarii, atunci admite implicit divorțul și deci Curtea ar pronunța o decizie fără ca prima instanță, tribunalul, să se fi pronunțat asupra fondului.

Cred că adversarii n'au cuvânt să fie surprinși de această soluțiune, fiindcă sunt multe și diferite casuri în cari doctrina și jurisprudența admit că instanța de apel sesisată de un apel în contra unei hotărâri interlocutorii poate—dacă admite apelul—să judece în fond, cu toate că prima instanță nu judecase fondul.

Nu este locul aci să intru în examinarea acestor casuri, mă mărginesc a ruga pe adversarii să examineze art. 335 din procedura civilă care zice:

«Când se face apel în contra hotărârii prin care întâia instanță s'a declarat incompetentă, dacă instanța de apel găsește apelul întemeiat, va schimba hotărârea apelată și declarându-se competentă, va judeca pricina în fond.»

Articolul e lămurit, Curtea dacă admite apelul, va judeca fondul, cu toate că prima instanță, tribunalul, n'a judecat pricina în fond.

Iată dar ca o soluțiune care se pare adversarilor inadmisibilă, este nu numai admisă de doctrină și jurisprudența, dar consfințită printr'un text de lege.

A doua obiecțiune: «Dacă Curtea respinge apelul, zic adversarii, atunci Curtea admite de dovedite faptele pe cari se întemeiază cererea de divorț și, în asemenea cas, păritul în contra căruia tribunalul ar admite divorțul în urma expirării anului de încercare, n'ar mai putea face apel la Curte în contra acestei din urmă sentințe a tribunalului, deși legea îi conferă formal acest drept prin art. 244, căci Curtea ar fi prejudecat de mai înainte apelul său» (6).

Când Curtea respinge apelul contra hot. tribunalului care acordă anul de încercare, părțile sunt trimise din nou înaintea tribunalului unde trebue să aștepte expirarea anului. Odată anul expirat, tribunalul, dacă părțile nu s'au împăcat, trebue să pronunțe divorțul, și atunci chestiunea care se ridică este următoarea: În contra hotărârii tribunalului dată după expirarea anului de încercare, există sau nu există drept de apel?

II Buc., 5 Aprilie 1905, Dr. 11.906; Cas. II, 13 Decembrie 1904, decizia No. 535, nepubl.; Laurent III, p. 246; Huc No. 378, p. 404; Nacu I, p. 447.

(6) Cas. II 7 Dec. 905, Dreptul 11/906 cu obs. d-lui D. Alexandresco.

Dacă există drept de apel, atunci este evident că obiecțiunea de mai sus a adversarilor prezintă un mare interes, și trebuie să fie discutată; dacă nu există drept de apel, atunci discuțiunea este de prisos.

Părerea mea este, după cum voi arăta mai la vale, că nu există drept de apel și de aceea nu mă intru în examinarea celei de a doua obiecțiuni a adversarilor.

3. In contra hotărârii tribunalului pronunțată după trecerea anului de încercare, există drept de apel?

Intr'o părere se susține că nu există drept de apel fiindcă art. 242 întrebuințează termenii «definitiva hotărâre», cu alte vorbe, hotărârea pe care tribunalul o dă după ce a trecut un an de încercare fără ca soții să se fi împăcat, este o hotărâre definitivă, nesusceptibilă de apel (7).

Intr'o altă părere, admisă de Curtea noastră de casație, se susține că există drept de apel, fiindcă prin expresiunea «definitivă», din art. 242 nu se înțelege de cât hotărârea prin care se termină instanța la tribunal, iar nu că o asemenea hotărâre ar fi neatacabilă (8).

Dovadă că este așa, zic susținătorii acestei păreri, este că cuvântul «definitivă» l mai întâlnim în art. 240 și este întrebuințat de legiuitor, nu pentru a caracteriza hotărârea, dându-i însușirea de neatacabilă, ci pentru a deosebi hotărârea care termină definitiv judecata la tribunal, de hotărârea de admisiune în principiu și de diferitele hotărâri preparatorii pe cari tribunalul le dă în materia divorțului, înainte de judecarea definitivă a afacerii. — Mai mult încă, adăogă susținătorii acestei păreri, art. 244 spune lămurit că există drept de apel, atât în contra sentinței de admisiune cât și a judecăței definitive date de tribunal.

Cred mai întemeiată prima părere, adică acea care nu acordă dreptul de apel și iată pentru ce:

Există o mare deosebire între termenii din art. 242 și cei din articolele 240 și 244.

Art. 240 și 244 întrebuințează termenul simplu de definitivă, art. 242 însă zice: «definitiva hotărâre care atunci va admite despărțenia».

Hotărârea definitivă despre care vorbește art. 240 și 244 poate să admită, dar poate să și respingă cererea de divorț, pe când hotărârea definitivă din art. 242 nu poate de cât să admită divorțul.

Aceasta dovedește că termenul «definitivă» din art. 240 nu se raportă la caracterul hotărârii, ci

se raportă la cele-lalte hotărâri pe cari tribunalul le dă înainte de a termina judecata.

Cu alte vorbe, legiuitorul numește această hotărâre definitivă, nu pentru că înțelege a'i da caracterul de definitivă, neatacabilă, dar pentru a o deosebi de hotărârea de admisibilitate în principiu și de cele-lalte hotărâri preparatorii.

Termenul «definitivă» însă din art. 242 se raportă la caracterul hotărârii, fiind că după ce a trecut un an de încercare, legiuitorul nu mai lasă pe judecător să aprecieze și să decidă, ci decide el printr'un text de lege soarta procesului. Avem aci un cas deosebit, fiind că de unde în orî-ce altă materie, legiuitorul lasă totul la aprecierea judecătorului, aci legiuitorul ordonă judecătorului cum să hotărască.

Dacă a trecut un an fără împăcare, judecata va admite despărțenia, așa zice legea. Ce înseamnă oare aceste cuvinte de cât că procesul de divorț nu poate avea altă soartă, nu poate primi altă soluțiune, că în fine, nu poate interveni o alt-fel de hotărâre de cât hotărârea de admitere a divorțului?

Cum dar ar fi admisibil apelul în contra a ceea ce a decis însă-și legea? Și pentru ce s'ar admite apelul în contra unei hotărâri care în apel, nu poate fi schimbată?

4. Curtea de apel poate acorda anul de încercare?

Și această chestie e controversată. Intr'un sistem se zice că Curtea are drept să acorde anul de încercare, fiind că apelul e devolutiv, instanța de apel având, ca și tribunalul, deplina jurisdicțiune, poate face tot ceea ce legea permite primei instanțe (9).

Intr'un alt sistem se susține că Curtea nu poate acorda anul de încercare, pentru motivul că art. 244 spune formal că apelul în materie de despărțenie se va judeca de urgență (10).

Cred mai întemeiată această din urmă părere și iată pentru ce:

Mai întâi să simplificăm chestiunea; orî de câte ori tribunalul a acordat anul de încercare și după trecerea acestui an a pronunțat hotărârea de despărțenie, nu poate fi vorba de an de încercare la Curte, fiind că, cum arăt mai sus, în contra hotărârii tribunalului dată după trecerea anului de încercare, nu există drept de apel.

Remâne cazul când se face apel în contra hotărârii tribunalului care acordă anul de încercare,

(9) Cas. II, 12 Octombrie 1892; Bul. 92 p 917; Nacu, vol. I, p. 448; Huc 2, No. 378.

(10) C. I, Galați. 19 Decembrie 1891; Dr 1892 No. 68; C. I. Iași, 5 Sept. 1884; Dr. 1883/84, No. 68, p. 548; C. I, Buc., 13 Ianuarie 1900; Curierul judiciar, No. 13/900; D. Alexandresco observ. în Curierul judiciar 13/900, pag. 103; Baudry et Chauveau, vol. III, No. 147, p. 87.

(7) C. I, Buc. 13 Ianuar. Curierul judiciar 13/900.

(8) Cas. II, 25 Iunie 1903, Curierul judiciar 80/903

saŭ în contra hotărîrii tribunalului prin care admite saŭ respinge divorțul, fără să fi hotărît ceva cu privire la anul de încercare.

În primul cas adică atunci când se face apel în contra hotărîrii trib. care acordă anul de încercare, Curtea nu are cum să acorde dînsa an de încercare, fiind-că saŭ găsește că tribunalul a făcut bine dând anul de încercare și atunci Curtea respingînd apelul, procesul se întoarce la tribunal fără ca Curtea să judece fondul, saŭ găsește că tribunalul a făcut rău că a dat anul de încercare fiind-că procesul poate primi soluțiunea imediat, și atunci firește că Curtea va judeca fondul imediat, fără să dea an de încercare.

În al doilea cas, singurul în care se poate pune chestia, adică atunci când tribunalul a hotărît asupra acțiunii de divorț, fără să pomenească de an de încercare, Curtea nu poate acorda anul de încercare fiind-că la aceasta se opune formal art. 244.

Art. 244 spune că înainte Curței de apel cauza se va judeca de urgență.

Textul însuși răspunde la argumentul adversarilor care susțin că instanța de apel poate face tot ce legea permite primei instanțe.

Avem aci un cas deosebit, o derogare de la principiul pe care să reazămă adversarii; art. 244 ne spune că în materie de divorț instanța de apel nu poate judeca *în același mod* cum are drept să judece prima instanță, fiind-că prima instanță judecă încet, cu termene lungi, cu înfațișări multiple, iar instanța de apel trebuie să judece urgent. Deci derogarea la principiul că instanța de apel poate face tot ce poate face prima instanță, este evidentă.

S'a susținut însă de adversari că urgența prevăzută în art. 244 se referă numai la procedura specială și complicată prescrisă pentru tribunal, dar Curtea rămâne suverană în cea ce privește măsurile de instrucțiune și termenile.

Și la această obiecțiune răspund tot cu textul art. 244, care nu se mărginește a zice că afacerea se va judeca de urgență ci zice: «Causa se va cerceta și se va judeca de urgență».

Cuvintele «*causa se va cerceta*» însemnează nu numai judecarea definitivă a procesului, dar toate măsurile de instrucțiune, toate lucrările privitoare la proces, începînd din momentul primirii petițiunii de apel, până în momentul hotărîrii.

De altfel cred că această soluțiune este conformă și cu intențiunea legiuitorului.

În adevăr, de și principiul este că procesele trebuie să primească o soluțiune cât mai grabnică, totuși în materia divorțului legiuitorul a inseris el însuși în lege o mulțime de piedici. A crezut probabil legiuitorul, că inseriînd aceste

piedici, va da timp mai mult soților să gîndească serios la ceea ce fac, la ceea ce au decis poate, într'un moment pripit.

Dar legiuitorul a trebuit să aibă în vedere și faptul că dacă cu toate piedicele puse, soții persistă în hotărîrea lor de a se despărți, atunci nu e lucru cu minte să prelungești prea mult o asemenea stare de lucruri.

Așa cred că trebuie explicat faptul că judecata divorțului la tribunal este supusă la o mulțime de forme, de piedici, dar odată procesul terminat definitiv la Tribunal, el trebuie judecat urgent de către Curte.

A zice dar, că după judecata destul de îndelungată a tribunalului, Curtea de apel poate prelungi și dînsa această judecată dând un an de încercare, ar fi a da o soluțiune ce nu poate fi conformă nici textului, nici intențiunii legiuitorului.

EM. DAN

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TUTOVA

Audiența de la 15 Noembrie 1905

Președinția D-lui G. C. STURZA, Președinte

Rășcanu G. Elena cu Elena Rășcanu, pentru partaj

Retract litigios. — Condițiunile cerute pentru ca acest retract să poată fi exercitat. — (Art. 1403 C. civ.).

Retract succesoral. — Inexistența lui în codul nostru. — (Art. 841 C. fr. eliminat de legiuitorul nostru).

Pentru ca un lucru să se socotească litigios, în sensul art. 1403 C. civ., se cere să existe proces saŭ contestație asupra fondului dreptului. Procesul nu trebuie să fi luat sfârșit în momentul cesiunei, și în acest proces să se conteste însuși fondul dreptului, iar contestația trebuie să fie anterioară și să existe și în momentul cesiunei.

Pentru considerații economice, legiuitorul nostru a eliminat art. 841, care prevede retractul succesoral.

Tribunalul,

Văzînd că chestiunea care se pune prin acest incident în judecata tribunalului este: dacă în specie poate fi vorba de cumpărarea de către reclamantă a unui simplu drept succesoral;

Văzînd că legiuitorul, în dorința de a pune capăt proceselor interminabile și a împedica speculațiunea cumpărătorilor de procese, a permis prin art. 1402 cod. civ. că acela contra căruia un drept litigios a fost cedat să aibă facultatea de a se subroga în dreptul cesionarului plătiindu-î prețul real al cesiunei, speșele contractului și dobînda din ziua de când cesionarul a plătit prețul cesiunei;

Considerînd că pentru ca un lucru să se socotească litigios, art. 1403 cod. civ. cere să existe proces saŭ contestație asupra fondului dreptului;

Că doctrina și jurisprudența în mod unanim considerînd acest articol ca restrictiv, iar nu enunțativ și înlocuind pe disjunctivul «saŭ» care figurează în tex-

tu nostru prin copulativul «și» astfel cum se găsește în textul francez, cere pentru existența dreptului litigios să se găsească întrunite la un loc ambele condițiuni prevăzute de art. 1403, neputându-se în lipsa uneia din aceste condițiuni să se considere dreptul ca litigios și deci a i se putea opune excepția retractului;

Așa dar va trebui ca anterior vânzării dreptului să existe un proces care să nu fi luat sfârșit, că în acel proces să se conteste însuși fondul dreptului, și că acea contestație să fie anterioară și să existe și în momentul cesiunii (*Laurent*, XXXI, 981; *D. Alexandresco*, VIII, pag. 881);

Văzând că în specie Ecaterina Popescu, cesionează reclamantei Elena E. Râșcanu, cu preț de una sută lei în ziua de 22 Octombrie 1904, drepturile ei de succesoară în averea defunctului său unchiu G. P. Râșcanu cu actul autentificat de judele ocol. Bârlad la No. 382 din 1904;

Că anterior și în momentul când s'a efectuat această cesiune nu exista nici un proces înaintea vre unei instanțe judecătorești, în care proces să se fi contestat fondul dreptului cedat de către Ecaterina Popescu;

Că posterior acestei cesiuni și tocmai la 19 Martie 1905, însuși reclamanta cesionară intentă actualul proces de partaj în cursul cărui proces la 20 Septembrie 1905, se contestă de părți și dreptul de moștenitoare a Ecaterinei Popescu;

Că atât procesul cât și contestația fiind posteroare cumpărării dreptului cedat de Ecaterina Popescu lipsește ambele condițiuni cerute de art. 1403 cod. civ. și deci nu poate fi vorba în specie de cumpărarea unui drept de succesiune în averea defunctului G. P. Râșcanu;

Considerând că dacă legiuitorul francez a oferit moștenitorilor un mijloc de a îndepărta de la partajul unei succesiuni ori și ce persoană ne succesibilă care s'a făcut cesionara drepturilor unora dintre ei, legiuitorul nostru de acord cu principiile moderne ale libertății transacțiilor și în dorința de a evita o expropriere silită a cumpărătorului care i-ar viola dreptul de proprietate fără vre-o utilitate publică, în deosebire de legiuitorul francez a eliminat art. 841 cod francez care prevede «retractul succesoral»;

Că așa dar, Elena P. Râșcanu, cumpărătoarea dreptului succesoral al Ecaterinei Popescu poate exercita toate drepturile ce le ar fi putut exercita vânzătoarea fiind în drept a cere, cum este în specie, încetarea indiviziunii, fără să fie îndepărtată de comostenitori prin plata prețului cesiunii.

Pentru aceste motive, redactate de d. supleant Titus D. Panu, respinge incidentul, etc.

(ss) G. C. Sturza, Titus D. Panu.

Notă. — Veți în privința retractului litigios trib. R.-Vâlcea, sentință publicată în *Curierul Judiciar*, No. 58, cu nota Redacției, precum și D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, t. VIII, p. 859 urm., iar în privința retractului succesoral, desființat cu drept cuvânt de legiuitorul nostru, veți de acelaș autor, t. III, p. 444, nota 4 și tom. VIII, p. 848, 849. Autorul de mai sus aproba desființarea acestui retract, care a fost eliminat și din codul italian. Această reformă este aprobată și de alți autori. Veți T. Hac, V, 19 și *Le code civil italian*, I, p. 232. Veți în acelaș sens Acollas, *Manuel de droit civil*, II, p. 266, și alții autori citați de Alexandresco, t. VIII, p. 849, nota 3.

(N. R.).

Resumat de jurisprudență străină

CURTEA DE CASAȚIUNE DIN FRANȚA

SECȚIA CRIMINALĂ

Audiența de la 27 Septembrie 1906

Curte cu jurați. — Dosar. — Piese. — Disparițiunea pieselor esențiale. — Hotărîre de condamnare. — Anularea ei.

Absența din dosar a procedurii originale pentru notificarea listei juraților, a procesului verbal de tragerea la sorți a juraților cari au judecat și a foii pe care era scris verdictul juraților (piese a căror disparițiune de la Curtea cu jurați era în speță oficial constatată), pune în imposibilitate Curtea de casație de a exercita controlul său și, ca atare, deciziunea de condamnățiune are fi anulată.

(Gazette de tribunaux din 28 Septembre 1906).

INFORMAȚIUNI

Anunțăm pe cititori că a apărut ediția a II-a a Vol. I din **TRATATUL DE DREPT CIVIL** al d-lui profesor D. Alexandresco.

Prețul 18 lei. Se expediază la cerere de Curierul Judiciar contra valoare: mandat sau ramburs.

Legat în pânză lei 20, cu piele la cotor lei 21.

Toți acei cari au făcut abonament la această operă, sunt rugați a cere volumul, după dorință, broșat sau legat, prin o carte poștală, indicând esact numele și adresa, și trimițând prin mandat poștal restul datorat, împreună cu porto-poștal spre a se putea îndată expedea volumul.

* * *

Au apărut în editura «Librăria Nouă», Calea Victoriei 44, de M. A. Dumitrescu: Textul Procedurii civile, Legei jud. de pace, Legei proprietarilor, Legei Curții de casație. (Contentiosul administrativ), într'un singur volum format mic de buzunar.

Broșat Lei 2. Legat cu pânză, Lei 2,50.

* * *

M. A. Dumitrescu. Textul Codului de comerț, din 1887, așa cum e actualmente în vigoare în urma modificărilor din 1895, 1900, 1902 și 1906

Un volum mic de buzunar, broșat Lei 2. Legat în pânză, Lei 2,50.

Comenzile se pot adresa și la Ziarul *Curierul Judiciar*

* * *

A Apărut: **TEXTUL CONSTITUȚIUNEI, LEGEI ELECTORALE, PROCEDURII ELECTORALE**, de M. A. Dumitrescu. De vânzare la ziarul *Curierul Judiciar* Prețul 75 bani.

* * *

A apărut: Vol. I, ed. II, **Codicele de ședință al Judecătorului de pace**, adnotat și comentat, de d-l Corneliu Botez, președinte. s. II, Tribunalul Covurlui. De vânzare la ziarul *Curierul Judiciar*, București. Prețul lei 5.50.